

(319 - 272 π. Χ.)

ΠΥΡΡΟΣ

«ΜΙΚΡΗ»
ΔΡΟΣΕΡΗ
ΕΚΔΟΣΗ!
ΤΑΞΙΔΙ &
ΒΙΒΛΙΟ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ-ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32 - 106 83 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ: 210-8233830 - FAX: 210-8238468 • ΕΤΟΣ 5ο - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 25, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2005 • ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: 1,50

«Ο σύγχρονος Οδυσσέας»

ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΠΙΖΑΣ
Ο ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ ΠΟΥ
ΓΥΡΙΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ
ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

25 ΤΕΥΧΗ «ΠΥΡΡΟΣ»

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΕ τεύχη του συμπληρώνει με το παρόν η εφημερίδα μας, ο «ΠΥΡΡΟΣ». Δεν είναι πολλά, αλλά ούτε και λίγα, για το χώρο της Ηπείρου και της Ηπειρωτικής Διασποράς. Συνηθίζεται, σε σημάδια κάποιων νούμερα, να γίνονται κάποιες αναφορές. Δεν θα πλατιάσουμε με εγωπαθή σχόλια. Πιστεύουμε πως οι μόνοι αρμόδιοι να κρίνουν την πορεία του «ΠΥΡΡΟΥ» ως τώρα είναι οι αναγνώστες του, αλλά και οι Ηπειρώτες που εκτιμούν την παρουσία του. Και τα μηνύματα που φθάνουν στα γραφεία μας είναι ενθαρρυντικά, για τη θεματογραφία του και την προσφορά του στην Ήπειρο και στους Ηπειρώτες όπου γης. Δεν εκδόσαμε τούτο το έντυπο για να «καζαντήσουμε», αλλά για να βάλουμε μια μικρή πέτρα, με τις μικρές μας δυνάμεις, στον όμορφο τόπο μας και στους ανθρώπους του. Και έτσι συνεχίζουμε. Με λάθη, αδυναμίες και δυσκολίες. Μα πάνω απ' όλα με μεράκι γι' αυτό που κάνουμε. Κι αυτή είναι, θεωρούμε, η σημασία της δημιουργίας και της προσφοράς. Ρίξαμε και λίγο χρώμα από το προηγούμενο τεύχος, που ομορφαίνει τις σελίδες μας και κατ' επέκταση και την ανάγνωσή σας. Ευχαριστούμε όσους με κάθε τρόπο στηρίζουν την προσπάθειά μας.

«Π»

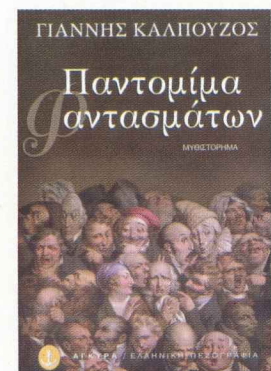
ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΜΕ ΤΟΝ
ΑΝΔΡΕΑ ΡΙΖΟ
Σελ. 4 - 5

Τα Πύρινα... ...ΒΙΒΛΙΑ

Ναι, υπάρχουν και τέτοια βιβλία. Πύρινα. Που «καίνε» σαν τα πιάσεις στα χέρια σου. Βιβλία από Ηπειρώτες συγγραφείς και εκδότες. Όσα έφτασαν «ζεστά» στα χέρια μας, από τους δημιουργούς τους, σας παρουσιάζουμε σε τούτη τη στήλη και σε άλλες σελίδες της καλοκαιρινής μας έκδοσης. Ω, τι αντίφαση, «καίνε», μα κουβαλούν ταυτόχρονα...τόση δροσιά! Καλή ανάγνωση!

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΛΠΟΥΖΟΥ:

«Παντομίμα Φαντασμάτων» - Μυθιστόρημα

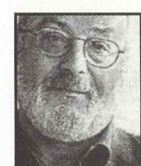
Ένα θρίλερ της ανθρώπινης ύπαρξης. Μετά το σεισμό των 8,3 Ρίχτερ, το νησί βυθίζεται προοδευτικά. Κάθε επικοινωνία με τον έξω κόσμο διακόπτεται, εκτός αυτής δια του ασύρματου του πυροσβεστικού σταθμού. Οι κάτοικοι αναζητούν καταφύγιο όλο και σε ψηλότερα σημεία.

Σκηνές Αποκάλυψης. Σόδομα και Γόμορα, Κόλαση του Δάντη, όταν ο θάνατος φέρεται σίγουρος.

Ήρωες και αντιήρωες στη σκιά του φόβου, ο οποίος μεταλλάσσει τους χαρακτήρες. Τα μέλη τεσσάρων οικογενειών και ο περίγυρός τους, ο πυραγός, ο αστυνόμενος, μια καλογριά, ένας βιαστής και δολοφόνος, ένας ζωγράφος, ο αρχιμανδρίτης κ.ά., όπως και μια αινιγματική διαθήκη στη δίνη των γεγονότων, μέσα από μια φρενήρη αφήγηση με συνεχείς ανατροπές και εκπλήξεις, όπου όλα αποσυναρμολογούνται, γκρεμίζονται και αποκαλύπτουν τα άγρια και τα ήμερα της ψυχής.

Κι ο έρωτας παρών, ενώ υπογείως ο αναγνώστης ανακαλύπτει την ελπίδα και διασώζεται από τη φρίκη.

Απόκτημα

Του Κώστα Γεωργακόπουλου

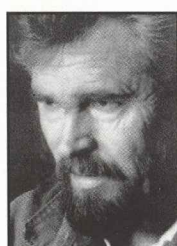
Σε μιαν εποχή που διεθνώς το θέατρο για πολλούς και ποικίλους λόγους (ένδεια ρεπερτορίου, βεντετισμός, κόστος παραγωγής κ.ά.) καταφεύγει στη μονήρη υποκριτική των μονολόγων, έλειπε από την αγορά στην Ελλάδα μια συλλογή με διάσημους μονολόγους της ιστορίας του δράματος. Ευτυχώς ήρθε και βρίσκεται ήδη στα βιβλιοπωλεία. Πρόκειται για το «Ανθολόγιο Θεατρικών μονολόγων», που επιμελήθηκε η Ε. Γιαννακάκη για τις Εκδόσεις Δωδώνη. Η Γιαννακάκη προτάσσει των επιλεγμένων μονολόγων εισαγωγή και βιογραφικό του συγγραφέα. Το φάσμα της Ανθολογίας - πολυσέλιδη και έξοχα τυπωμένη με σκληρό εξώφυλλο - αρχίζει από τον αρχαίο δράμα και φτάνει στον Ιονέσκο και τον Μπέκετ, περνώντας από τον Σαίξπηρ, τον γαλλικό κλασικισμό, τον ρομαντισμό, τον ρεαλισμό, τον συμβολισμό. Πρόκειται για μοναδικό απόκτημα πολύτιμο για τους θεατρολόγους, τους σπουδαστές δραματικών σχολών, τους εκπαιδευτικούς και γενικά τους θεατρόφιλους.

(Από τη στήλη το Πνεύμα του τόνου της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ», 18 Μαΐου 2005)

Ηπειρώτες και φίλοι της Ηπείρου καταθέτουν τις προσωπικές τους απόψεις για θέματα που τους ενδιαφέρουν και τους συγκινούν

Με τον ΘΟΔΩΡΟ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ*

Το ψωμί

Το ψωμί και η ιερότητά του είναι ένα θέμα που με απασχολεί τα τελευταία χρόνια. Εκλαμβάνω το ψωμί σαν βασική έννοια της ζωής του ανθρώπου με τη διαχρονική του σημασία και με ό,τι σημαίνει για τα δισεκατομμύρια των ανθρώπων, που καθημερινά αγωνίζονται για να το αποκτήσουν.

«Η αρχή του σύμπαντος είναι το ψωμί», θα πει ο Διαγόρας, που μαζί με το κρασί, «επιτρέπει στον άνθρωπο να γίνει πολιτισμένος», θα διαβάσουμε στο έπος του Γκιλγκαμές, μια από τις αρχαιότερες μαρτυρίες του μεσογειακού πολιτισμού. Τον άρτο και τον οίνο, η χριστιανική θρησκεία μετέτρεψε αργότερα σε σώμα και αίμα του Χριστού. Η χαρακτηριστική ρήση «τον άρτον ημών των επιούσιον δος ημίν σήμερον» από τη μια και ένα στάχυ από την άλλη, γίνονται δύο όψεις ενός πολύτιμου ορειχάλκινου μεταλλίου, που διαπερνά και στολίζει τα έργα μου.

Η ιερότητα του ψωμιού υποδηλώνεται με το μαύρο στολισμένο πανί, που στρώνεται στο έδαφος και τον χορό των μορφών που αναπτύσσονται τριγύρω, συμβολίζοντας θεότητες ή υπερφυσικές προστατευτικές δυνάμεις, αλλά και ξόρκια ή και σκιάχτρα που συχνά στήνονται στα χωράφια, για να προστατέψουν τη σοδειά.

Για κάποιους από μας, που γεννηθήκαμε στις αρχές της δεκαετίας του '40, μέσα στην πείνα, το ψωμί έχει προσλάβει ιερό χαρακτήρα. Είναι συνυφασμένο με την επιβίωσή μας. Μικροί,

θυμάμαι, ορκίζομασταν στο ψωμί. «Μα το ψωμάκι», λέγαμε και κάναμε το σταυρό μας, για να μας πιστέψει ο άλλος κι ήταν αυτός ο μεγαλύτερός μας όρκος. Κι όταν ένα κομματάκι περισσεύε ή μας έπεφτε στο χώμα, το παίρναμε, το φιλούσαμε και το βάζαμε σε μια τρυπούλα του τοίχου, μην τύχει και πατηθεί, κι ήταν αυτό μεγάλη αμαρτία.

Έτσι δίδασκει η γιαγιά και η μάνα, γιατί είχαν κι αυτές πολύ πεινάσει στη ζωή τους. Το ψωμί, έτσι κι αλλιώς, έβγαине δύσκολα εκείνες τις εποχές και με πολύ αγώνα. Το φάσμα της πείνας ήταν αυτό που διαμάζε περισσότερο.

Από τότε κύλησαν χρόνια πολλοί. Χορτάσαμε το ψωμί, κι αρχίσαμε τις δίαιτες!... Άντε τώρα να πιστέψεις τους πεινασμένους... Τι κι αν αυτοί συχνά πυκνά κάνουν την εμφάνισή τους μπουλούκια στις οθόνες μας και μας κοιτούν μ' αγριεμένα μάτια από την πείνα, εμείς κάνουμε ζάπινγκ κι αλλάζουμε κανάλι. Οι λαμπεροί σταρς, η γκλαμουριά, καθώς λένε, όλ' αυτά τα φανταχτερά φυτά και οι γλάστρες δίπλα τους που χαριεντίζονται, είναι ανώδυνο θέαμα, χωνεύεται καλύτερα...

Πώς ν' αντιμετωπίσεις άλλωστε τα πεινασμένα μάτια;

* Ο Θόδωρος Παπαγιάννης είναι Καθηγητής Γλυπτικής στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, ζει και εργάζεται στην Αθήνα και κατάγεται από το Ελληνικό (Λοζέτσι) Ιωαννίνων. Το παρόν κείμενο γράφτηκε με αφορμή την έκθεση έργων του στην Ελληνογερμανική Αγωγή, στην Παλλήνη, τον Απρίλιο του 2005.

Ηπειρωτικά Γράμματα & Τέχνες

Γράφει ο
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΥΤΑΣ

Ο Δημήτρης Βλαχοπάνος, γεννημένος δέκα χρόνια μετά από το Ολοκαύτωμα του χωριού του, του Κομμένου, που βρίσκεται στον Αμβρακικό Κόλπο, στις εκβολές του Αράχθου ποταμού, γνωρίζει την ιστορία σχεδόν από τη γέννησή της, από διηγήσεις επιζώντων πλέκει μύθο και αλήθεια, για να μας οδηγήσει, μέσα απ' τη λογοτεχνία, στη γνώση της ιστορίας.

Μέσα από την περιπέτεια της επιστροφής του ήρωά του, μας οδηγεί βήμα-βήμα στην εξέλιξη του πολέμου στην Ήπειρο και βιώνουμε με φρίκη το αποτέλεσμα της φασιστικής

εισβολής στη χώρα. Οι Γερμανοί περνούσαν καίγοντας και σκοτώνοντας, χωρίς να σεβαστούν ούτε γέροντες, ούτε παιδιά.

Όμως ο συγγραφέας δεν αφήνει τον αναγνώστη χαμένο και μοιρολατρη. Οι ήρωές του, με τον θάνατο να φτερουγίζει γύρω τους, ερωτεύονται, κάνουν όνειρα ως και την τελευταία στιγμή. Αυτό, άλλωστε, είναι και το μεγαλείο των λαών, που πολεμούν για ιδέες.

Ο Σπύρος, ήρωας του Ελληνοϊταλικού πολέμου, προσπαθεί να επιστρέψει στο χωριό του. Η μάνα του έχει ντυθεί στα μαύρα και ετοιμάζεται να κάνει μνημόσυνο, θεωρώντας τον νεκρό.

Εκείνος, μετά από πολλές περιπέτειες και αφού γλιτώνει με τη βοή-

θεια των απλών χωρικών και ενός Ιταλού στρατιώτη επιστρέφει, ακριβώς τη μέρα που ετοιμάζεται το μνημόσυνο.

Ο συγγραφέας για να πετύχει το στόχο του που είναι το Ολοκαύτωμα ενός χωριού, περιγράφει με λυρισμό και τέχνη, τη δίψα για λευτεριά και αγάπη για τη ζωή που δεν μπορεί και να τη σταματήσει κανένας κατακτητής.

Ο Σπύρος στις περιπλανήσεις του ερωτεύτηκε τη Βαγίτσα, ενώ ο φίλος του ο Πάνος του εξομολογείται τον έρωτά του για την αδερφή του, τη Γιαννούλα.

Η ιστορία του Σπύρου και η αντίσταση των απλών ανθρώπων απέναντι στον τύραννο είναι συγκινητική.

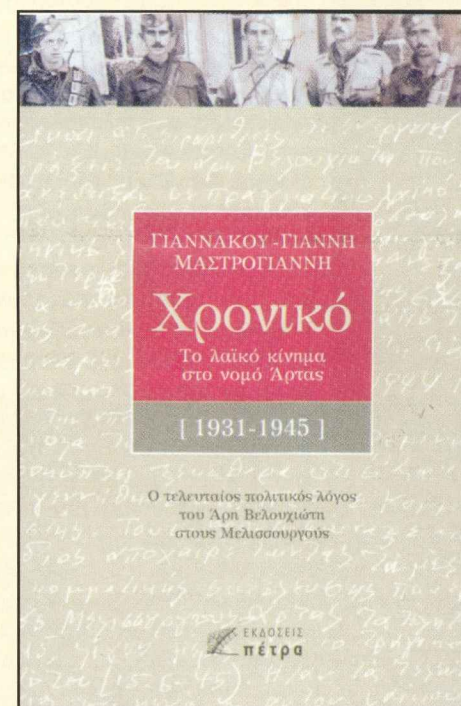
Η αφήγηση, ξεδιπλώνοντας ηρωικές σελίδες του ανώνυμου Έλληνα, ταρακουνάει τον αναγνώστη.

Η ιστορία κορυφώνεται στο τέλος της, όταν γέρνει η βάρκα και ο συγγραφέας σημειώνει:

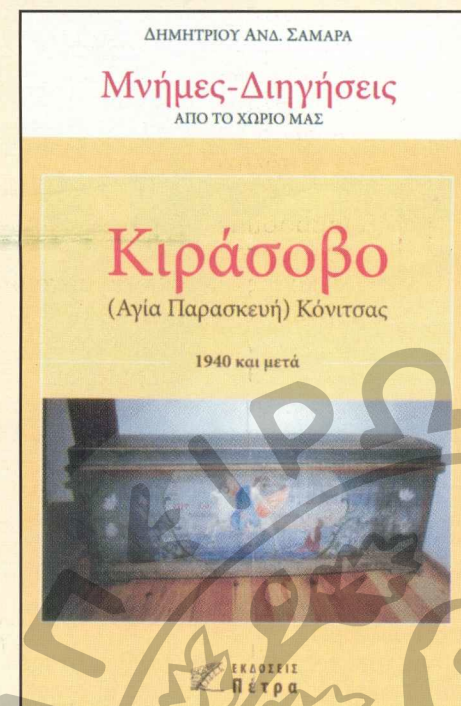
«Μεσήμερι θανάτου. Κήδευαν τον ουρανό. Μικροί καπνοί ερειπίων κι ένα κλάμα πνιγμένο κι αργό τύλιγε το Κομμένο. Τρύπιος ο ήλιος και τυφλός. Κι είχε ένα πένθος στο μπράτσο του. Κι είχε μια λόγχη μπηγμένη στην κρύα καρδιά του. Κι ήταν 16η Αυγούστου 1943.»

Θάνατος, στάχτη, φωτιά, αίμα και θρήνος. Η ιστορία θα γράψει έναν αριθμό. Έναν αριθμό νεκρών. Μα εκείνοι έχουν γράψει την ιστορία τους με αίμα.

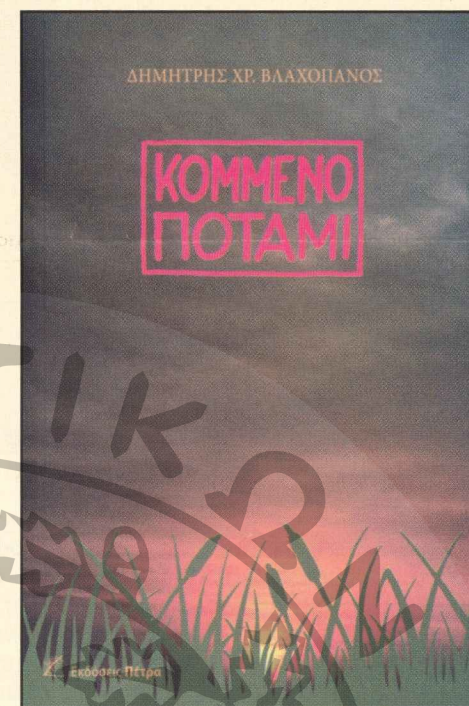
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Πέτρα»

Αγνωστες πτυχές του λαϊκού κινήματος στο νομό Άρτας, από το 1931 έως το 1945, φέρνει στο φως ο Γιαννάκος (Γιάννης) Μαστρογιάννης στο βιβλίο του «Χρονικό». Τα όσα μας αφηγείται, για πρόσωπα και γεγονότα της 15ετίας, τόσο κρίσιμα για τη χώρα μας, είναι αυθεντικές μαρτυρίες, καθώς συμμετείχε ως ενεργός πολίτης σε αυτά, ως μαχητής του 1940 και του ΕΛΑΣ αγότερα. Παρών στην τελευταία πολιτική ομιλία του Άρη Βελουχιώτη στους Μελισσιουργούς τον Μάιο του 1945, μας δίδει μια σημαντική προσωπική μαρτυρία για όσα είπε ο καπετάνιος του ΕΛΑΣ, λίγο πριν από τον θάνατό του. Το «Χρονικό» του Γιαννάκου Μαστρογιάννη είναι μια πολύτιμη παρακαταθήκη για την ιστορία της Άρτας και της χώρας μας γενικότερα.

Εδίδλωμα μιας ιστορικής και κοινωνικής πτυχής του Κιρασόβου (Αγίας Παρασκευής) Κόνιτσας, σκιαγράφηση καταστάσεων, γεγονότων και προσώπων ενός ιστορικού τόπου, στη χρονική περίοδο από το 1940 και μετά, μέσα από προσωπικές μνήμες του συγγραφέα Δημήτρη Ανδρ. Σαμαρά και διηγήσεις γερόντων - γεροντισσών του χωριού, φιλτραρισμένες ως προς την ακρίβεια και την αλήθεια τους. Πρόκειται για μια συμβολή στη διατήρηση του γενέθλιου χώρου και στο δυνάμωμα της ακριτικής περιοχής. Η ιστορία πάντα αγρυπνάει «στη ζοφερή των αιώνων νύχτα του έθνους». Ο Δημήτρης Σαμαράς, με πάθος για το Κιράσοβο, εμπλουτίζει και με αυτό το έργο του την ιστορία του τόπου του, την οποία οφείλουν οι νέες γενιές να μάθουν.

Ήταν ένα ποτάμι μακρύ και βαθύ. Είχε το μέγεθος της ζωής και το βάθος. Κι άλλοτε κύλαγε ήρεμα κι ένωσε τους ανθρώπους. Μα άλλοτε βούρκωνε και σταμάταγε τη ζωή και την έκοβε. Εκείνο το πρωί οι άνθρωποι έτρεχαν σαν τρελοί να σωθούν στο ποτάμι, να περάσουν απέναντι. Πίσω τους ούρλιαζαν τα πολυβόλα και έβρεγαν θάνατο. Είναι κι ένα χωριό που το λένε Κομμένο. Εκεί που κάνει ένα Δέλα ο Αραχθός και χύνεται στον Αμβρακικό Κόλπο. Τα χαράματα της 16ης Αυγούστου 1943 το 'καναν οι Γερμανοί Ολοκαύτωμα. Σ' ένα μονάχα πρωί πέρασαν από λεπίδι 317 κατοίκους. Ο Δημήτρης Βλαχοπάνος, φιλόλογος, από το Κομμένο, βασίζει πάνω στο Ολοκαύτωμα το μυθιστόρημά του και με λόγο που συγκινεί, μας δίνει το μήνυμά της ειρήνης.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΚΟΜΗ Η ΝΕΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΧΡ. ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗ, ΜΕ ΤΙΤΛΟ «ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ».

«ΠΥΡΡΟΣ»

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32
106 83 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 - 82 33 830
FAX: 210 - 82 38 468
KIN: 6947 - 697420

Δυναμική Επικοινωνία

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

● ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ: ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΑΡΗ ● ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΙΖΟΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Πέτρα»

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32, 106 83 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210 82.38.468

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Θ. ΠΑΠΑΝΗΛΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ, ΜΑΝΤΖΑΚΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΟΣ ΕΤΗΣΙΩΣ: ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ 15 ΕΥΡΩ - ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΟΙ: 30 ΕΥΡΩ

ΔΗΜΟΙ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: 60 ΕΥΡΩ - ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ΕΥΡΩ - ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ 30 ΔΟΛΑΡΙΑ ΗΠΑ

Οι απόψεις που εκφράζονται στα ενυπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν απαραίτητα και τη γνώμη της εφημερίδας

- Ασυγχώρητος η παρατύπωση -

Ο σύγχρονος Ηπειρώτης Οδυσσέας

Τον Μπάμπη Μπίζα, από το Πέτα, τον θυμάμαι από τα γυμνασιακά μου χρόνια, στο Β' Γυμνάσιο Άρτας. Τρεις τάξεις πιο πάνω από μένα. Κι ύστερα τον ξανασυνάντησα στην Πάντειο και σποραδικά στον Σύλλογο Αρτινών Σπουδαστών, εικοσιπενταετία πριν.

Του ΑΝΔΡΕΑ ΡΙΖΟΥ

Και να τώρα, βρίσκομαι σ' ένα καφέ, στην οδό Φωκίωνος, στο Σύνταγμα, λίγες μέρες πριν από το Πάσχα κι έχω απέναντί μου τον πιο πολυταξιδεμένο άνθρωπο στον κόσμο, τον Αρτινό Μπάμπη Μπίζα.

Από καιρό τον έψαχνα, μετά μάλιστα και από τη δημοσιότητα που βρήκε η σύγχρονη 30χρονη «Οδυσσειά» του σε όλον τον κόσμο. Και εί-

ναι ευτυχία να τον πετύχεις. Σήμερα είναι εδώ κι αύριο στη Βραζιλία, στην Ιαπωνία, στο Μπαλί, στο Βιετνάμ, στην Καμπότζη... αφού πλέον από την πολύχρονη ταξιδιωτική του περιπλάνηση έχει αποκτήσει τόση γνώση και εμπειρία για όλον τον πλανήτη, που του δίνουν τη δυνατότητα να ξεναγεί, πλέον, ο ίδιος Έλληνες στα μήκη και πλάτη της γης.

Στάθηκε τυχερός, γιατί, «**φεύγω το Μεγάλο Σάββατο για το Αφγανιστάν, Πάσχα στην Καμπούλ, κι ύστερα τέλη Μαΐου για το Θιβέτ**», μου είπε. Μόλις είχε γυρίσει, 6 Απριλίου, από το Ιράν. Από πού ν' αρχίσω την κουβέντα, μ' αυτόν τον συντοπίτη μας που μέσα σε 30 χρόνια, με συμπληρωμένα τριάντα διαβατήρια, ταξιδεύοντας 250 μέρες το χρόνο, κατόρθωσε να επισκεφθεί 50 περιοχές του κόσμου, όλες τις 193 χώρες - ανεξάρτητα κράτη της γης, ενώ στο ενεργητικό του καταγράφεται και μία αποστολή στο Βόρειο Πόλο;

Δεν σκοπεύω να του πάρω συνέντευξη, με καθορισμένες ερωτήσεις. Συζητάμε ελεύθερα, μου μεταφέρει, όσο το επιτρέπει «ένας καφές», τον «πλανήτη πάνω στο τραπέζι», μου ανοίγει την ψυχή του, τα αισθήματά του από την παγκόσμια περιπλάνηση, με τρόπο ουσιαστικό, χωρίς ίχνος ανθρώπου που έχει σπάσει ένα ρεκόρ Γκίνες («**δεν τόκανα γι' αυτό**», θα μου πει, αλίμονο, λέω εγώ), κρατιέσαι από τα χείλη και τη ματιά του, όταν, μάλιστα, όπως εγώ, που...μόνο τα Τζουμέρκα κι η Ήπειρος, σε ξέρουν.

Και λόγος απλός και με χιούμορ! Και σκέφτομαι πως δεν θα μπορούσε να είναι διαφορετικός, αφού «**είδα τις χώρες και τους λαούς**», όπως θα μου πει, «**εκ βαθέων. Δεν ήταν ένα απλό σφράγισμα διαβατηρίων. Σε κάθε ταξίδι προσπαθούσα να μάθω την ιστορία του τόπου, να προσεγγίσω τον πολιτισμό του. Να μάθω γλώσσες, που θα με βοηθούσαν στην επικοινωνία μου με τους ανθρώπους**».

Χάνομαι σε ονόματα που δεν τα έχω ξανακούσει. Νησιά Ελισμέρ στον Αρκτικό Καναδά, Ναουρού, Κιρμπάτι, Τουβαλού, απόμακρα νησιά του Ειρηνικού... Χαμένα στην απέραντη θάλασσα, στεριά με τίποτα, που κάνεις μέρες να φθάσεις, με ανθρώπους αρχέγονους, που κρατούν τις παραδόσεις τους και έχουν μια τρομερή αμεσότητα στην επικοινωνία.

«**Η άγνοια γραμμή η δική μας, ακούγεται αστεία**», μας λέει και με πιάνουν τα γέλια με

τη σύγκριση, αλλά και τον μικρόκοσμό μας, που σε μια φυσική δυσκολία γίνεται...θάλασσα και...πελάγινος...

Ο Μπάμπης από μικρός αγαπούσε την περιπλάνηση στον κόσμο, μέσα, όμως, από εγκυκλοπαίδειες και...γχοφρέτες, που έδιναν ως δώρο σημαίες κρατών, με κάποια πληροφοριακά στοιχεία. Στην ηλικία των 11 ετών, «**σού 'φερα μια γεωγραφία, που σ' αρέσει**», του λέει ο πατέρας του κι ο Μπάμπης πήρε χαρτί να βάλε σε σειρά, με τα ονόματά τους και λοιπά στοιχεία, τις χώρες του γεωγραφικού άλγαντα κι αυτές τις γχοφρέτες. Μύλος... Άλλα έλεγε ο άλγαντας, άλλα οι...γχοφρέτες. «**Μου έγιναν έμμονες ιδέες οι χώρες και μου δημιούργηθηκε η εσωτερική διάθεση να τις μάθω και να**

Το 1987 απευθύνεται σε μεγάλο γραφείο ταξιδιών στην Αθήνα για ν' αναλάβει ταξίδια σε άγνωστα μέρη. «**Πού έχεις πάει;**». «**Απαγγέλλω το ποίημα, εδώ, εκεί, εκεί...**». «**Α, εντάξει, πάρε Άρτα - Λευκάδα - Κέρκυρα...και τα λέμε**». Όμως η αναγνώριση της γνώσης και της εμπειρίας του Μπάμπη δεν θα αργήσει να έρθει. Το 1987 φτιάχνει, ως αρχηγός, το πρώτο, παγκοσμίως, γκρουπ ταξιδιωτών, με 18 άτομα για Βιετνάμ και Καμπότζη και λίγο αργότερα ένα νέο με 40 άτομα για την Αλάσκα. Από τότε ανοίγει το δρόμο και στη χώρα μας για ταξίδια σε όλον τον πλανήτη και σήμερα μέσα από το «**HERONIA TRAVEL**» ασχολείται αποκλειστικά με τον σχεδιασμό και την οργάνωση πολιτιστικών ταξιδιών σε ασυνήθιστους χώρους.

Σκόρπιες ταξιδιωτικές ψηφίδες από τον λόγο του Μπάμπη, όπως καταγράφηκε και σε συνέντευξή του στον Μιχάλη Καραβρά στην «Καθημερινή» (9 Μαΐου 2004):

●●● Έχει πάει με ωτοστόπ στο Αφγανιστάν. Ήταν να λείψει για δύο μήνες, έλειψε πεντέμισι. ●●● Τη μεγαλύτερη εντύπωση του προξενεί η Ανταρκτική. Μπροστά στο μεγαλοπρεπές του τοπίου νιώθει αδιάνωτος, μικρός. Απίστευτο δέος. ●●● Από τους σύγχρονους πολιτισμούς πιο εντυπωσιακός ο ιαπωνικός. «**Περπατάς και νομίζεις ότι είσαι σε άλλον πλανήτη. Σε άλλη εποχή, στο μέλλον**». ●●● Από πλευράς κουλτούρας ξεχωρίζει τους Ιορδανούς. «**Έχουν υψηλό δείκτη νοημοσύνης, σπουδαία μόρφωση και είναι ανοικτοί σε νέα μηνύματα**». ●●● Ακραίοι προορισμοί η Καμπότζη και το Βιετνάμ το 1987 και αργότερα, όπως θα πει σε μας η Σομαλία, η Ρουάντα και η Λιβερία. «**Τα τάρταρα**». ●●● Φοβήθηκε μια φορά στη Λιβύη, όταν τον συνέλαβαν να φωτογραφίζει το παζάρι. ●●● Θα του μείνουν αξέχαστοι οι λαοί της Νότιας Αιθιοπίας, της Βόρειας Ναμίμπιας, οι Χίμπα, οι φυλές της Ορίσια στην Ανατολική Ινδία, οι λαοί των Ιμαλαίων. «**Θα ήθελα να τελειώσω τη ζωή μου μαζί μ' αυτούς τους ανθρώπους. Έχουν μια τρομακτική δύναμη. Μας θυμίζουν πώς ήταν οι άνθρωποι πριν από 15.000 χρόνια**». ●●● Επικοινωνεί μ' αυτούς τους ανθρώπους με νοήματα, με τον παραδοσιακό τρόπο των πρωτόγονων ανθρώπων. ●●● Θα μπορούσε να ζήσει: Πρώτα στη Γερμανία ή στον Καναδά, λόγω της οργάνωσης, της υποδομής και του πάθους για την προστασία του περιβάλλοντος και στη Βραζιλία, που έχει απίστευτες φυσικές ομορφιές κι ένα ταπεινό που γοητεύει. ●●● Συνάντησε Έλληνες στη Γη του Πυρός, στη Νότια Χιλή και στα νησιά του Πράσινου Ακρωτηρίου άκουσε ιθαγενείς να μιλούν ελληνικά. ●●● Εντυπωσιάστηκε από το νόμισμα των Αφγανών που φέρει πάνω τους απεικόνιση των ελληνικών Διόσκουρων. ●●● Επόμενος προορισμός: «**Ευελπιστώ να πάω στο νησί της Αγίας Ελένης, όπου εξορίστηκε ο Ναπολέων. Πας μόνο με πλοίο και θέλεις εξήντα μέρες να πας και εξήντα να γυρίσεις**».

επισκεφθώ όσες μπορώ. Βέβαια, στην Άρτα του 1965, το όνειρο ενός παιδιού, φάνταζε ακατόρθωτο».

Μα η ζωή τάφερε αλλιώς. Το όνειρο το μικρού Αρτινόπουλου άρχισε να γίνεται πραγματικότητα, έλντεκα χρόνια μετά, το 1976, με το πρώτο του ταξίδι στη Βουλγαρία.

Από τότε και ως το 1986, ταξιδεύοντας με ωτοστόπ, μπαρκάροντας στα καράβια, χρησιμοποιώντας κάθε μέσο που βοηθούσε το όνειρό του, είχε ταξιδέψει σε όλες τις ανεξάρτητες χώρες.

Κι εκεί που νόμιζε πως είχε...εμπερδεθεί, νάσου και οι πολιτικές ανακατατάξεις, αλλάζουν τον παγκόσμιο χάρτη, νέα κράτη δημιουργούνται, και...πάλι ο Μπάμπης από την...αρχή. Στόχος του να τα καλύψει όλα. Κι ως τώρα, με τις 193 χώρες, τα έχει καταφέρει. Μα πάλι, πού ξέρεις...

«Ήπειρος: Ο γενέθλιος τόπος μου. Η αρχή των ονείρων μου. Πανέμορφη περιοχή, με πολλά στολίδια. Να προσέξουμε ό,τι ανόθευτο έχει μείνει και να την ενισχύσουμε με ανθρώπινη παρουσία».

Η ΗΠΕΙΡΟΣ

«Ο γενέθλιος τόπος μου. Η αρχή των ονείρων μου. Πανέμορφη περιοχή, με πολλά στολίδια. Να προσέξουμε ό,τι ανόθευτο έχει μείνει και να την ενισχύσουμε με ανθρώπινη παρουσία».

Η ΕΛΛΑΔΑ

«Ωραία χώρα, βιαιώς κατασπαράχθηκε. Ωραίο το φόντο της, αλλά κακό το πρώτο πλάνο της. Χωριά πανέμορφα, μένουν έρημα. Μοναδικό παγκόσμιο φαινόμενο όλη η χώρα τέσσερα - πέντε αστικά κέντρα. Χώρα με μοναδικό πολιτισμό, που τον συναντάς σ' όλον τον κόσμο. Αλλά χώρα αλαλούμ. Δεν διδασκόμαστε από την ιστορία και τον πολιτισμό μας. Η μεγάλη απειλή για τη χώρα μας είμαστε εμείς οι ίδιοι».

ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

«Επείγουσα πολιτική αδελφοποίησης με τις βαλ-

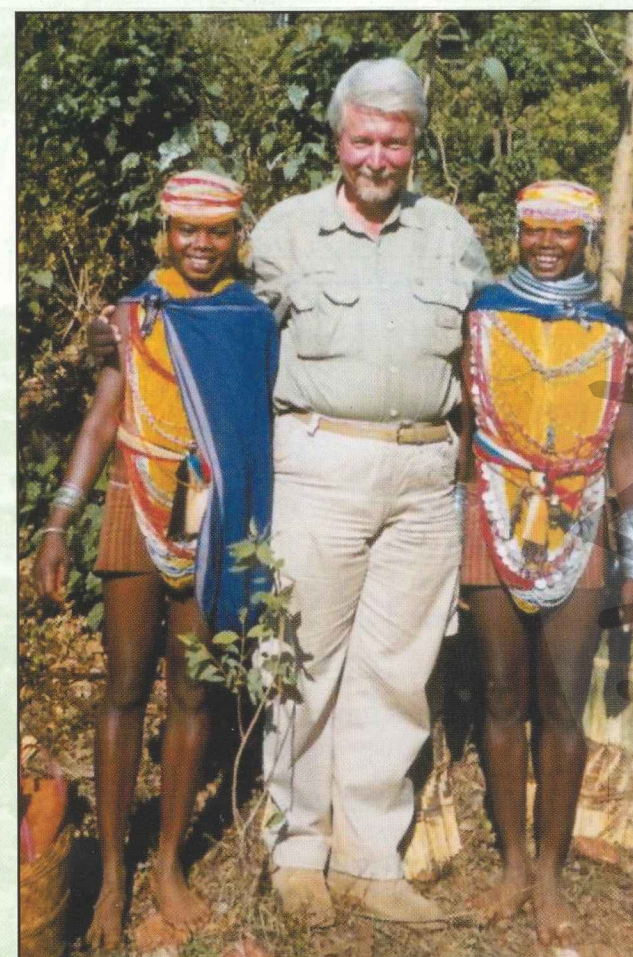

κανικές χώρες και ειδικά με την Αλβανία. Οι Αλβανοί είναι σαν τους Έλληνες. Πείσμονες, φιλόδοξοι, πατριώτες. Να τους αγαλιάσουμε. Στην Αλβανία μιλούν όλοι ελληνικά. Οι Αλβανοί μμούντα σε όλα τους Έλληνες. Να σπάσουμε τις προκαταλήψεις και τους μύθους. Να πορευτούμε μαζί».

Με τον Μπάμπη Μπίζα, δεν τελειώνουμε σε τούτη τη μικρή μας αναφορά, η οποία μόνο ως γνωριμία μαζί του μπορεί να εκληφθεί. Ο Μπάμπης ό,τι έκανε το έκανε κατ' αρχήν για τον εαυτό του. Από ένα σημείο και μετά απέκτησε πλούσιες γνώσεις και εμπειρίες, τις οποίες, όπως ο ίδιος μας δήλωσε, δεν τις κρατά για τον εαυτό του. Δίνει διαλέξεις σε σχολεία, διοργανώνει εκθέσεις με το υλικό του, αρθρογραφεί και στοχεύει στη συγγραφή βιβλίων. Όνειρό του η

συγγραφή μιας πραγματικής γεωγραφίας, όχι των...γχοφρετών, αλλά των τόπων, της ιστορίας, του πολιτισμού και των ανθρώπων τους. «**Γιατί, όπου κι αν ταξιδέψεις, ξαναγυρνάς στο ίδιο τετράγωνο. Ο πλανήτης μας είναι όμορφος, οι άνθρωποι είναι παντού όλοι ίδιοι, με το χαμόγελο, απλοί κι ανιδιοτελείς. Αυτή είναι και η χαρά της ζωής. Κάνεις το γύρο του κόσμου, για να καταλήξεις σ' αυτό που ήξερες στα παιδικά σου χρόνια. Απλώς, εμείς οι εγκλωβισμένοι της σημερινής ζωής, δεν θέλουμε να δούμε τις αλήθειες της**».

Μπάμπη, σε ευχαριστούμε για τον λόγο σου που, έστω και έτσι, έφερε κοντά μας, μια διαφορετική ματιά στον κόσμο και στον άνθρωπο.

«Όπου κι αν ταξιδέψεις, ξαναγυρνάς στο ίδιο τετράγωνο. Ο πλανήτης μας είναι όμορφος, οι άνθρωποι είναι παντού όλοι ίδιοι, με το χαμόγελο, απλοί κι ανιδιοτελείς. Αυτή είναι και η χαρά της ζωής. Κάνεις το γύρο του κόσμου, για να καταλήξεις σ' αυτό που ήξερες στα παιδικά σου χρόνια. Απλώς, εμείς οι εγκλωβισμένοι της σημερινής ζωής, δεν θέλουμε να δούμε τις αλήθειες της».

Ηπειρωτικά Γράμματα & Τέχνες

Ο «Ηπειρώτικος Γάμος» του Θ. Δεύτευ στη Θεσπρωτία

ΣΤΗΝ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ παρουσιάστηκε, στις 27 Μαΐου 2005, στο «Πάνθεον», το βιβλίο του Θεόδωρου Δεύτευ «Ο ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ». Την εκδήλωση χαιρέτισε ο νομάρχης Ηλίας Λιάκος, ενώ το βιβλίο παρουσιάσε στο κοινό η γυμνασάρχης του Α' Γυμνασίου Ηγουμενίτσας κα Τσεκούρα.

Ο βουλευτής - τ. υπουργός Αλέκος Παπαδόπουλος μίλησε με θερμά λόγια για το έργο του συγγραφέα, αλλά και την προσφορά του στα δρώμενα της Ηπειρωτικής Αποδημίας, από τη θέση του προέδρου του Συλλόγου Ηπειρωτών Ιλίου. Ο συγγραφέας, μιλώντας στην εκδήλωση, αναφέρθηκε στην ιστορία του βιβλίου και αποκάλυψε ότι το νέο του βιβλίο, που θα είναι ένα ιστορικό μυθιστόρημα, ξεκινάει από τη Θεσπρωτία, την περίοδο του εμφυλίου πολέμου.

Την εκδήλωση συντόνισε η νομαρχιακή σύμβουλος Στ. Μραϊμή και την έκλεισε ο πρόεδρος του Λαογραφικού Μουσείου Φοινικίου κ. Μαύρος.

**Ιστορικό Μυθιστόρημα
ετοιμάζει ο Θεόδωρος Δεύτες**

Η ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΩΓΩΝΗΣΙΩΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ,,

«Βιβλίο, μάτι μαγικό»

Καθόλα επιτυχής κρίνεται η εκδήλωση της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Επαρχίας Πωγωνίου Ηπείρου, που έγινε στην πλήρως ανακαινισμένη αίθουσα των Γραφείων της (Δεληγιώργη 7, Ομόνοια-Αθήνα) το βραδάκι της Τετάρτης 6 Απριλίου 2005, παρουσία πολλών συμπατριωτών Πωγωνήσιων ως αφιέρωμα στην «Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου» (2 Απριλίου) με θέμα «Βιβλίο, μάτι μαγικό» και με το παρακάτω πρόγραμμα:

- Καλωσόρισμα - χαιρετισμός από τον Πρόεδρο της Ομοσπονδίας Πωγωνήσιων Κερασοβίτη **Σταύρο Παππά**.

- Αναλυτική ιστορική αναφορά στην Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου από τη συμπατριώτισσα Νηπιαγωγό **Κατερίνα Μπουκουβάλα**.

- Απαγγελία του ποιήματος «Στο σταυραετό» του Κώστα Κρυστάλλη από τη **Σάσα Τριανταφυλλίδη**.

- Ο **Κώστας Φακατσέλης** μας διάβασε ένα ντοκουμέντο αυτοπαρουσιαστικό βιώμα ή εκμυστήρευση ή αυτοσυνέντευξη (όπως προσφυώς το χαρακτήρισε) για την **υπερρωϊνόβια Πωγωνήσια Ευγενία Γκάνου από την Κάτω Λάβδανη (104 ετών)**, με θέμα «Η γιαγιά Ευγενία μολογεί...» και σημειώνουμε το πολύ φιλοσοφημένο απόφθεγμα της: «Αγάπη και ειλικρίνεια, αυτά τα δύο φέρνουν ευτυχία».

- Η **Κατερίνα Μπουκουβάλα** στη συνέχεια διάβασε ένα απόσπασμα από τα «Γυάλινα Γιάννενα» του Μιχ. Γκανά και αμέσως μετά,

- Ο **Βαγγέλης Λάζος** μας μετέφερε στα ιστορικά μονοπάτια της σχέσης του με το βιβλίο ως εκδόστη, μέσα από την πολύχρονη εμπειρία του σε συνάρτηση με το βιβλίο όπως διαμορφώνεται σήμερα.

Την όλη εκδήλωση παρουσίασε και συντόνισε με μοναδικό τρόπο ο έμπειρος δημοσιογράφος συμπατριώτης κ. **Ανδρέας Ρίζος**, εκδόστης διευθυντής της Εφημερίδας των Ηπειρωτών της Διασποράς «**ΠΥΡΡΟΣ**» και των Ηπειρωτικών Εκδόσεων «**Πέτρα**».

Την εκδήλωση έκλεισε ο Κερασοβίτης **Σπύρος Γκίλας** που είχε το βάρος της οργανωτικής δομής της, ο οποίος ευχαρίστησε τους παρευρε-

Από αριστερά: **Κώστας Φακατσέλης, Σάσα Τριανταφυλλίδη, Κατερίνα Μπουκουβάλα, Βαγγέλης Λάζος και Ανδρέας Ρίζος, στην ανακαινισμένη αίθουσα της Ομοσπονδίας Πωγωνήσιων.**

θέντες για την αθρόα προσέλευσή τους. Θα ήταν παράλειψή μας να μην αναφέρουμε ότι κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης μας μοιράστηκαν στους παρευρεθέντες Πωγωνήσιους το βιβλίο «**Η ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΛΗ ΠΑΣΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΟ ΠΩΓΩΝΙ**» (Ιστορική αναδρομή) - Εκδόσεις «Πελεκάνος», Αθήνα - του Πωγωνήσιου Συγγραφέα κ. **Γιώργου Στ. Καραδήμου** από το Περιστερί (Μέγγουλη) Πωγωνίου, που αποτελούσε τμήμα της μεγάλης παρτίδας από τα 200 (!) βιβλία του, που πρόσφερε δωρεάν στην Ομοσπονδία Πωγωνήσιων.

Το κέρασμα - μπουφές που επιμελήθηκαν Πωγωνήσιες γυναίκες σε συνάρτηση με το ποιητικό άριστο και καθόλα εξαιρετικό τσίπουρο του συμπατριώτη κ. **Καναβού** από την Πωγωνιανή ανέβασαν κατακόρυφα το κέφι σε όλους και έτσι δεν άργησαν να αρχίσουν τα αυθεντικά Πωγωνήσια τραγούδια και βέβαια ο Πωγωνήσιος χορός με πρωταγωνιστές κυρίως τον κ. **Καναβό**, τον κ. **Αχιλλέα Βοζιάρη**, τις γυναίκες, αλλά και όλους τους παρευρεθέντες Πωγωνήσιους, που χάριζαν πραγματικά την πράγματι ωραία αυτή βραδιά.

Θα ήταν παράλειψή μας να μη συγχαρούμε τη Διοίκηση της Ομοσπονδίας μας για την πετυχημένη αυτή συγκέντρωση-εκδήλωση των Πωγωνήσιων. Εύγε, λοιπόν, στην Ομοσπονδία Πωγωνήσιων για τις προσπάθειες που καταβάλλει για τη συνοχή των Απόδημων Πωγωνήσιων και ευχής έργου θα ήταν, κατά τη γνώμη μας, τέτοιες συναντήσεις να γίνονται συχνότερα, γιατί μας κρατούν σε ενότητα και μας τόνωνουν.

Βασ. Δ. Λιάκος

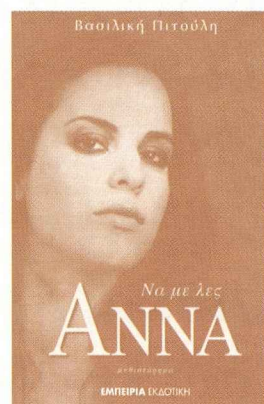
Εκδοτικές Κατα- Γραφές

Κυκλοφόρησε πρόσφατα από την «Εμπειρία Εκδοτική» το νέο βιβλίο της Βασιλικής Πιτούλη, με τίτλο «**Να με λες Άννα**». Η Βασιλική Πιτούλη κατάγεται από τη Θεσπρωτία και είναι πτυχιούχος Οικονομικών και Γαλλικής Φιλολογίας. Είναι καθηγήτρια μέσης εκπαίδευσης (αποσπασμένη στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο), με πλούσια εκπαιδευτική, συγγραφική, επιστημονική και κοινωνική δράση.

Το βιβλίο της αυτό είναι το πρώτο της μυ-

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΙΤΟΥΛΗ

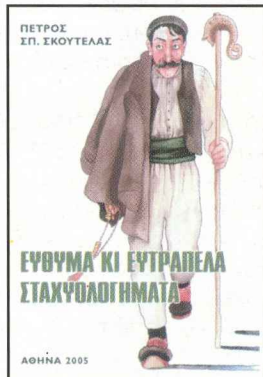
«ΝΑ ΜΕ ΛΕΣ ΆΝΝΑ» Μυθιστόρημα

θιστόρημα και με αυτό κάνει αισθητή την παρουσία της στην Ηπειρωτική λογοτεχνία. Βιβλίο καλογραμμένο κι ευχάριστο στην ανάγνωση, με άριστη χρήση της ελληνικής γλώσσας, βασίζεται πάνω σε μια βαθιά μελέτη της ιστορίας της Ηπείρου και -με επίκεντρο τη βασική ηρωίδα που ζει στη σημερινή εποχή- παρακολουθεί την ταραγμένη ζωή δυο οικογενειών Ηπειρωτών στα δύσκολα χρόνια από τις αρχές του 19ου αιώνα και εντεύθεν. Στα θετικά του μυθιστορήματος συγκαταλέγεται και το «τέχνασμα» των διαρκών μεταπηδήσεων από το παρόν στο απώτερο παρελθόν και η επιστροφή και πάλι στο σήμερα.

Ακούραστος ανιχνευτής της λαϊκής μας παράδοσης, ο Πέτρος Σκουτέλας μας δίδει ένα ακόμη βιβλίο του. Τοπολάτρης ένθερμος της γης του και της μοίρας της, πονάει για ό,τι παλιό σβήνει και χάνεται. Πα-

σχίζει μέσα από τα κείμενά του να ζωντανέψει τον απόμακρο αχό και τις σκιές του παρελθόντος. Ανασύρει σκόρπιες θύμησης και ιχνογραφεί το παιδικό του πρόσωπο με οράματα και φιλοδοξίες.

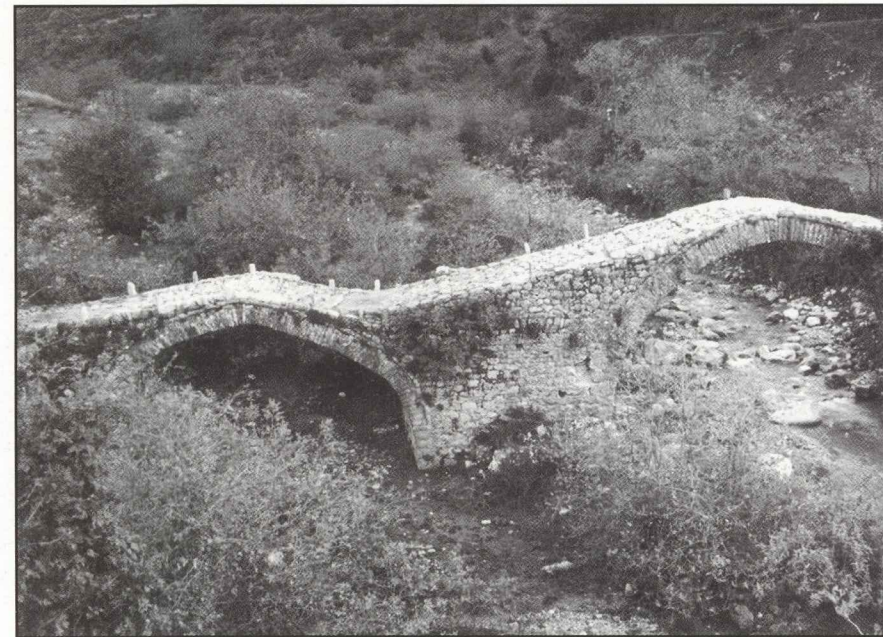

ΠΕΤΡΟΥ ΣΚΟΥΤΕΛΑΣ:
ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ
ΣΤΑΧΥΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ «ΠΥΡΡΟΥ» ΜΕ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΓΕΦΥΡΙΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ (Α.Γ.Η.)
ΣΕΙΡΑ ΑΡΘΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΓΕΦΥΡΙ

Στη Βόρεια Ήπειρο...

8. Το Γεφύρι της Τσερκοβίτσας στα Ριζά του Δέλβινου*

Το γεφύρι της Τσερκοβίτσας, μεγάλο, εντυπωσιακό, βρίσκεται στην περιοχή Ριζά του Δέλβινου, κάτω απ' το ομώνυμο χωριό -Τσερκοβίτσα- στο δρόμο για το παλιό μοναστήρι του Ιωάννη του Θεολόγου και, ακόμη παραπέρα, για τη Μάλτισαν.

Γεφυρώνει το Λεσινιτσιώτικο λάκκο, καλύτερα να τον πούμε, από εδώ και κάτω, ποτάμι του Θεολόγου, μεγάλο πια και ορμητικό. Αυτός άλλωστε είναι και ο λόγος που απαιτήθηκε στο συγκεκριμένο σημείο γεφύρωση από πολύ παλιά, και για να επικοινωνούν τα χωριά μεταξύ τους, και για να φτάνουν τα παιδιά, με ασφάλεια, στο κοντινό μοναστήρι όπου λειτουργούσε σχολείο. Υπήρχαν ακόμη στο χώρο και κάποια μαγαζιά, όπως και χάνι, που αύξαναν την κίνηση περισσότερο.

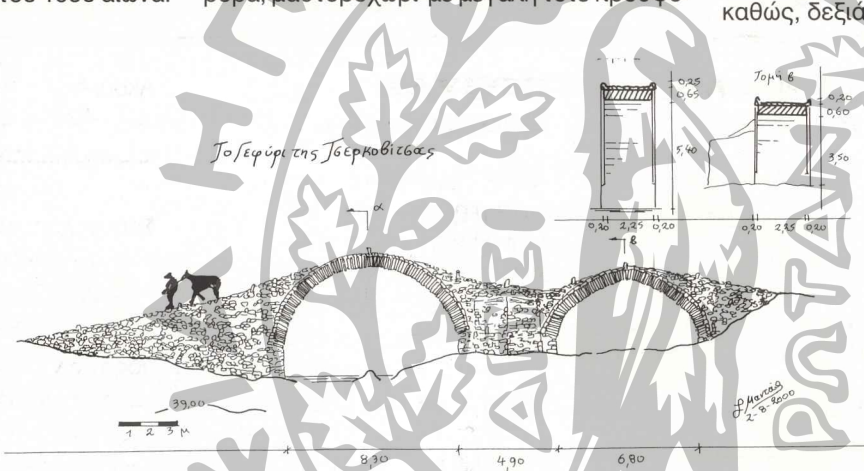
Έχουμε λοιπόν πληροφορίες για γεφύρι εδώ, τουλάχιστον από τα τέλη του 16ου αιώνα.

Συγκεκριμένα, σε κατάλογο ιερών που διατέλεσαν ηγούμενοι του μοναστηριού του Θεολόγου, συγκαταλέγεται και κάποιος ονόματι Νεκτάριος που «...επί τας ημέρας του αιμνήστου τούτου επεσκευάσθη (22 Μαΐου 1599) και η μεταξύ Μονής και Τσαρκοβίτσας γέφυρα...»! Άρα, λογικό να συμπεράνουμε: αφού χρειάστηκε να επισκευαστεί τότε, θα υπήρχε από πολύ νωρίτερα!

Το μεγάλο γεφύρι, αυτό που σήμερα βλέπουμε, κατασκευάστηκε, χτίστηκε σχεδόν από τα θεμέλια, στα τέλη του 19ου αιώνα, για την ακρίβεια το έτος 1888. Το πληροφορούμαστε από τον ίδιο τον παραπάνω κατάλογο που, όπως είπαμε, φιλοδοξεί να καταγράψει όλους τους ηγούμενους του μοναστηριού. Μεταξύ των τελευταίων, είναι κι ο ...Φιλήμων, ιερομόναχος και αρχιμανδρίτης εξ

Αγίου Ανδρέου...! Τούτος, κατά κόμο Φώτιος Κίτσιος, για όσο διάστημα ήταν αρχή στο μοναστήρι, από το 1866 ως τα 1890 δηλαδή, έκανε πολλά και χρήσιμα, όχι μόνο γι' αυτό, αλλά και για τον γύρω κόσμο. Έτσι, διαβάζουμε: «...ωκοδόμησε τον Μάρτιον του 1876 κεντρική της Ρίζης Σχολήν 5 λεπτά μακράν της Μονής εγγύς του εκ Λεσινίτσας καταβαίνοντος ποταμού, ον επεσκεύασε τον Μάιον του 1888 δια λιθίνης γεφύρας...»! Γράφεται πως, ..επεσκεύασε, αλλά εμείς να ξανατονίσουμε πως επρόκειτο για χτίσιμο εξ αρχής, από τα θεμέλια.

Την κατασκευή ανέλαβαν σπουδαίοι τεχνίτες από την Κολώνια, μια ομάδα που επικεφαλής, για πρωτομάστορες, είχε τους αδελφούς Μιχαήλ. Κατάγονταν όλοι τούτοι από την Μπορόβα, μαστοροχώρι με μεγάλη τότε προσφο-

ρά πελεκάνων. Μάλιστα η συγκεκριμένη φαμίλια είχε να επιδείξει έργα, κυρίως σε γεφύρια, όχι μόνο στην περιοχή, αλλά και παραξέω. Στη Τσερκοβίτσα, διάλεξαν να χτίσουν το γεφύρι δίτοξο, τη μεγάλη του καμάρα ημικυκλική, την άλλη, με δυο «οπισμάτα» στα άκρα, να κλείνει οξυκόρυφα. Το άνοιγμα και το ύψος τους, πήγαν και σήκωσαν αντίστοιχα, 8.30/5.40

μ. για το κύριο τόξο, 6.80/3.50 για το βοηθητικό, ενώ τα καμαρολίδια, για αισθητικούς περισσότερους λόγους, τα ...καδάρισαν έξυπνα με μικρές πέτρες. Τώρα, ανάμεσα στις δύο καμάρες, χαμηλά στο μεσόβαθρο, προς την ανάντη τη μεριά, έφτιαξαν έναν πρόβολο που, σε σχήμα πλώρης, μπορεί να κόβει το νερό στις μεγάλες κατεβασίες, σιγουρεύοντας την κατασκευή. Όσο για το διάδρομο διάβασης, τον έκαναν μακρύ 39 μ. και με ωφέλιμο πλάτος 2.25, καθώς, δεξιά κι αριστερά, κατά διαστήματα, τοποθέτησαν αρκάδες να στηρίζουν τους διερχόμενους ψυχολογικά. Το κυριότερο όμως είναι, εκείνο που αξίζει να παρατηρήσει κανείς, η ...ταλάντευση του καλντεριμιού του, που και ανάλαφρη παρουσιάζεται και σου αλλάζει όχθη χωρίς καλά-καλά να το καταλάβεις. Το πέτυχαν μισούμενοι την κίνηση των από κάτω τόξων, που ανεβοκατεβαίνουν -το είπαμε- αντία.

Το γεφύρι, αμύχανο πια μέσα στην τόση ερημιά, τεράστιο στη σύγχρονη κλίμακα του χώρου, παραξενεύει όσους δεν ξέρουν, δεν υποτιμούνται, το ρυθμό εκείνης της εποχής, που έκανε τις ανάγκες της τέχνης, το κοινό καλό καθήκον!

* Από το υπό έκδοση βιβλίο «**Πέτρινα Γεφύρια στη Βόρεια Ήπειρο**».

Γράφει ο
Σπύρος Ι.
Μαντάς

ΠΥΡΡΟΣ

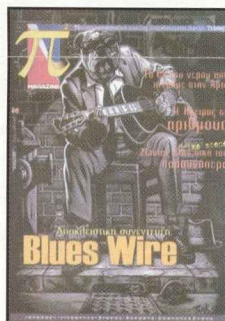
ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

**ΕΠΙ-
ΣΗΜΑΝ-
ΣΕΙΣ**

**7ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**Από 19-21 Αυγούστου
2005, θα γίνει στα Γιάννενα
το 7ο Παγκόσμιο
Πανηπειρωτικό Συνέδριο**

●●● Αίσθηση δημιούργησε το προηγούμενο τεύχος του «ΠΥΡΡΟΥ», το οποίο ήταν αφιερωμένο στη σωτηρία του Γεφυριού της Πλάκας. ●●● Οι εφημερίδες «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», «ΕΘΝΟΣ», «ΕΠΟΧΗ», «ΠΟΝΤΙΚΗ», «ΑΥΡΙΑΝΗ», παρουσίασαν εκτενώς το αφιέρωμα, ενώ η Φωτεινή Πιπιλή στην ΕΤ1 και ο Βαγγέλης Κούτας στον «902 ΑΡΙΣΤΕΡΑ» είχαν καλεσμένο στις τηλεοπτικές τους εκπομπές τον Διευθυντή του «ΠΥΡΡΟΥ» Ανδρέα Ρίζο, ο οποίος μίλησε για το Γεφύρι της Πλάκας. ●●● Ευχαριστούμε κατ' αρχήν όλους τους φίλους πνευματικούς ανθρώπους της Ηπείρου, οι οποίοι με τις δηλώσεις τους βοήθησαν στην ανάδειξη του θέματος: Μιχάλη Γκανά, Γιώργο Παπαχρήστο, Στράτο Στασινό, Ευάγγελο Κούτα, Ευάγγελο Αυδίο, Κυριάκο Ρόκο, Δημήτρη Παπαχρήστο, Βασίλη Γκουρογιάννη, Γιάννη Καλπούζο, Σπύρο Μαντά, καθώς και τον Νίκο Μπέκα, δισέγγονο του πρωτομάστορα Κώστα Μπέκα. ●●● Τη Φωτεινή Πιπιλή, τον Βαγγέλη Κούτα, τον Πέτρο Μανταίο της «Ελευθεροτυπίας», τον Γιάννη Φλώρο του «Εθνους», τον Δημήτρη Παλαιολόγο της «Αυριανής» και τους υπευθύνους όλων των εφημερίδων, για τη δημοσιογραφική τους στήριξη. ●●● Και όλα αυτά έπιασαν τόπο. Ήδη εγκρίθηκε πίστωση, από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων, για τη σύνταξη μελέτης για την προστασία του γεφυριού. ●●● «ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ: ΒΟΥΝΑ ΣΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΟΥ ΟΥΡΑΝΟΥ», επιγράφονταν το αφιέρωμα της εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», στο ένθετό της «ΕΠΤΑ ΗΜΕΡΕΣ», την Κυριακή 22 Μαΐου 2005. ●●● Φιλοξενήθηκαν και δύο άρθρα του Ανδρέα Ρίζου για τον «Τύπο των Τζουμερκών» και τους «Τζουμερκώτες λογοτέχνες». ●●● Στον φίλο Γιώργο Μουσγά (εφημερίδα «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ») από τα Ρετσανά Άρτας απονεμήθηκε φέτος από το Ίδρυμα Μπότση το βραβείο του ανθρωπιστικού ρεπορτάζ. ●●● Το νέο περιοδικό της καθημερινής εφημερίδας της Άρτας «Η ΠΡΩΙΝΗ» που κυκλοφορεί ως ένθετο ονομάζεται «Π». Στον Κώστα Γκέτση, εκδότη και διευθυντή και στους συνεργάτες του από μας κάθε επιτυχία!

Ήπειρό μου, μάνα γη, στο σώμα σου κορφολογώ τη ζωή μου!

Ο Αγγελόπουλος και η «Αναπαράσταση» Η Ήπειρος και ο Συρρακιώτης τσέλιγκας

Κρίμα που δεν πρόλαβα να απολαύσω όλον τον λόγο του σκηνοθέτη **Θόδωρου Αγγελόπουλου**, ο οποίος έκανε μία καταπληκτική εξομολόγηση στην ΕΤ1, στις 16 Μαΐου 2005, κυρίως μέσα από την κορυφαία του ταινία «Αναπαράσταση», η οποία και στην Ήπειρο γυρίστηκε και μέσα από αυτή αναδύει το κινηματογραφικό του σχόλιο ο δημιουργός της.

Πρόλαβα ν' ακούσω και να ρουφήξω καθηλωμένος τις λίγες φράσεις του ως το τέλος. Στη σκηνή που μ' ένα βαλτσάκι επιστρέφει στο σπίτι του ο ξεντεμένος, περπατώντας μόνος στα πέτρινα μονοπάτια του χωριού, ακούγεται το:

«...Χαμήλωσε τους κλώνους σου
να κόψω ένα λεμόνι, Βησσανιώτισσα».

Λέει ο Αγγελόπουλος γι' αυτό, αλλά και για την «Αναπαράσταση»: Τούτη τη σκηνή δεν την αλλάζω με τίποτα. Αν κάτι προτιμώ απ' ό,τι έχω κάνει είναι αυτή. «Η Αναπαράσταση» είναι όλο το έργο μου. Γύρω απ' αυτή περιστρέφονται και οι άλλες μου δημιουργίες.

Η **Τούλα Σταθοπούλου**, η κεντρική ηρωίδα του έργου, ήταν Ηπειρώτισσα και έμενε στην περιοχή. Κάποιος ψιθύρισε στον σκηνοθέτη πως τούτη έχει αγάπη για το σινεμά. Την έβαλε να πει δυο λόγια και μαγεύτηκε. Όπως τα ήθελε, χωρίς φκασίδια. «Η αποθέωση της μέσα Ελλάδας, της απόφιας, της ζωντανής», θα πει ο Αγγελόπουλος για την Ήπειρο, που κυριαρχεί στο έργο του.

Περιπλανώμενος ο σκηνοθέτης στην Ήπειρο, αναζητώντας «το χωριό του Μέγα Αλέξανδρου» φθάνει στο **Συρράκο**. «Ένα χωριό πέτρινο», θα πει, «όμορφο, πού μοιάζε τουριστικό και δεν ήταν». Ήταν στο έμπα του χειμώνα. Κι οι βλάχοι τσελιγκάδες, ύστερα από την καθιερωμένη γιορτή για την κάθοδο στα χειμαδιά, συνάχτηκαν στα κονάκια τους, για νάναί έτοιμοι για το φευγιό.

Το συνεργείο μπήκε στο καφενείο του χωριού. Η λάμπα να αχνοφέγγει και κουβέντα με τον καφετζή. Του ψιθυρίζει κάποιος πως ήρθε ο Αγγελόπουλος.

- Ποιος Αγγελόπουλος;

- Νόμισα και γω πως θα με πέρασε για τον Αγγελόπουλο, τον τσιγγάνο τραγουδιστή.

- Αυτός που γυρίζει ταινίες;

- Ναι, εγώ είμαι. Πού με ξέρεις;

- Έχω δει την ταινία σου στην Πρέβεζα.

Στο βάθος του μαγαζιού κάθονταν ο γερο-Συρρακιώτης, ακουμπισμένος στην γκλίτσα του, ντυμένος με τις τσακσίρες του.

- Να, κι αυτός την έχει δει, είπε ο καφετζής.

- Δε μου λες μπάρμπα, του λέει ο Αγγελόπουλος. Πώς σου φάνηκε;

- Κοίτα να δεις, με σοβαρό ύφος ο γερο-τσέλιγκας, εγώ δεν κατάλαβα και πολλά. Ξέρω όμως ότι αυτό που είδα είναι δικό μας πράμα.

Κι ο Αγγελόπουλος εξομολογείται: «Η απάντηση του γέροντα είναι το μεγαλύτερο βραβείο που πήρα ποτέ».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΙΖΟΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Πέτρα»

Η εξειδίκευση

- ✓ στην Ηπειρωτική Εφημερίδα
- ✓ στο Ηπειρωτικό Περιοδικό
- ✓ στο Ηπειρωτικό Βιβλίο
- ✓ στο Ηπειρωτικό Έντυπο

**Κι ακόμη: ΑΦΙΣΕΣ - ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ -
ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ & ΚΑΘΕ ΕΝΤΥΠΟ**

**ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ**

ΙΔΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

- «ΠΥΡΡΟΣ» (Διμηνιαία εφημερίδα - περιοδικό των Ηπειρωτών της Διασποράς)
- ΑΡΧΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ (Α.Τ.Η.Δ.)

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32, 106 83 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 210 82.33.830 - FAX: 210 82.38.468

**12
Χρόνια Προσφοράς
στην Ήπειρο &
στους Ηπειρώτες**